



CENTAR
ZA ISTRAŽIVANJE
JAVNIH POLITIKA



ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА



Prepoznavanje i odgovor na trgovinu ljudima u lokalnoj zajednici

MARKO MILANOVIC

BRANKA ANĐELKOVIĆ

CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE JAVNIH POLITIKA

SANJA KLJAJIĆ

CENTAR ZA ZAŠTITU ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

15 DECEMBAR 2014, BEOGRAD

OSNOVNE POSTAVKE



1. TRGOVINA LJUDIMA PREDSTAVLJA JEDAN OD NAJKOMPLEKSNIJIH IZAZOVA SA KOJIMA SE SUOČAVA DRUŠTVO
2. NIJEDAN SISTEM POJEDINAČNO NE MOŽE DA SE SUPROSTAVI TRGOVINI LJUDIMA, VEĆ JE POTREBNA AKTIVNOST I KOORDINACIJA CELE ZAJEDNICE
3. POLITIKE SU PRE SVEGA RAZVIJANE NA NACIONALNOM NIVOU, A PREVENCIJA, ZAŠTITA I PODRŠKA ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA SE PRE SVEGA REALIZUJE NA LOKALNOM NIVOU
4. JEDAN OD GLAVNIH FAKTORA RIZIKA JE TO DA OSOBA PERCIPIRA DA NEMA MOGUĆNOSTI ZA ŽIVOT U ZAJEDNICI
5. SPOJ KVANTITATIVNOG I KVALITATIVNOG PRISTUPA

Suprotstavljavanje trgovini ljudima – naš fokus



- Koordinativna uloga sistema socijalne zaštiti u zaštiti žrtava trgovine ljudima

● Prevensija



27.000.000

žrtava trgovine ljudima je eksploatisano tokom svakog trenutka

● Prepoznavanje



46.570

Žrtava prepoznato tokom 2013. godine

● Zaštita

Jedna žrtva od 580

se prepozna godišnje

● Integracija/uključivanje

FOKUS ANALIZE



Kako do odgovora?



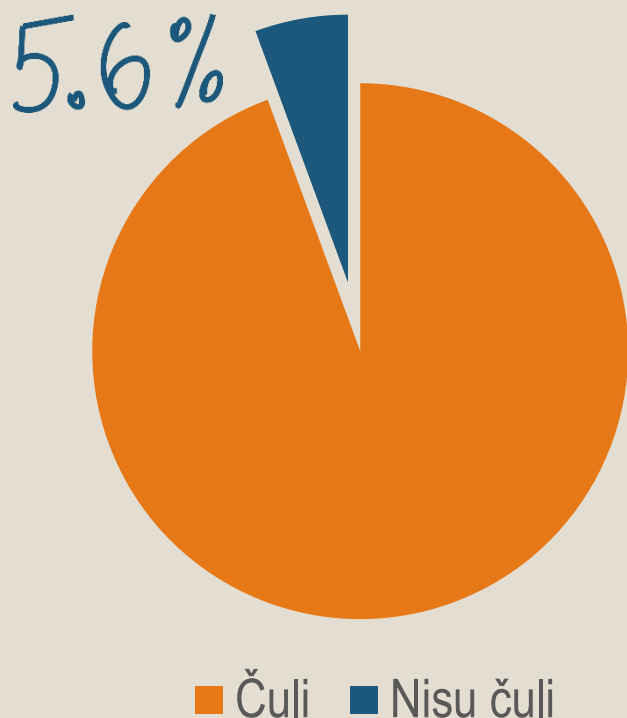
- Kvantitativno istraživanje u tri lokalne zajednice
 - Reprezentativan uzorak od 600 građana
 - Telefonska anketa
- Kvalitativno istraživanje u tri lokalne zajednice
 - 21 intervju sa osobama koje su u riziku da postanu žrtve trgovine ljudima
 - 27 grupnih intervjuja sa predstavnicima institucija i organizacija civilnog društva
- Konsultacije sa predstavnicima institucija i organizacija civilnog društva
 - 6 okruglih stolova
 - Od 5 do 12 predstavnika po okruglom stolu
- Kvantitativno istraživanje za zaposlenima u CSR
 - 75% stručnih radnika u tri centra za socijalni rad
 - Anketa (zadata putem interneta)

Šta mogu građani?



1. DA LI GRAĐANI MOGU SEBE DA ZAŠTITE OD TRGOVINE LJUDIMA?
2. DA LI GRAĐANI MOGU DA PREPOZNAJU SITUACIJU TRGOVINE LJUDIMA?
3. DA LI GRAĐANI SMATRAJU DA TREBA DA REAGUJU U SLUČAJU DA POSUMNJAJU NA TRGOVINU LJUDIMA?
4. DA LI GRAĐANI IMAJU PREDRASUDE PREMA ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA?

ODNOS GRAĐANA PREMA TRGOVINI LJUDIMA



- Skoro svi građani čuli su da postoji trgovina ljudima
- **95.2%** građana smatra da treba da ima aktivnu ulogu u suprotstavljanju trgovini ljudima
- **86.9%** građana bi prijavilo policiji situaciju trgovine ljudima
- **41.2%** građana smatra da je bezbedno tako nešto prijaviti
- **20.6%** građana smatra da bi znalo da prepozna situaciju trgovine ljudima

KAKO GRAĐANI VIDE TRGOVINU LJUDIMA?

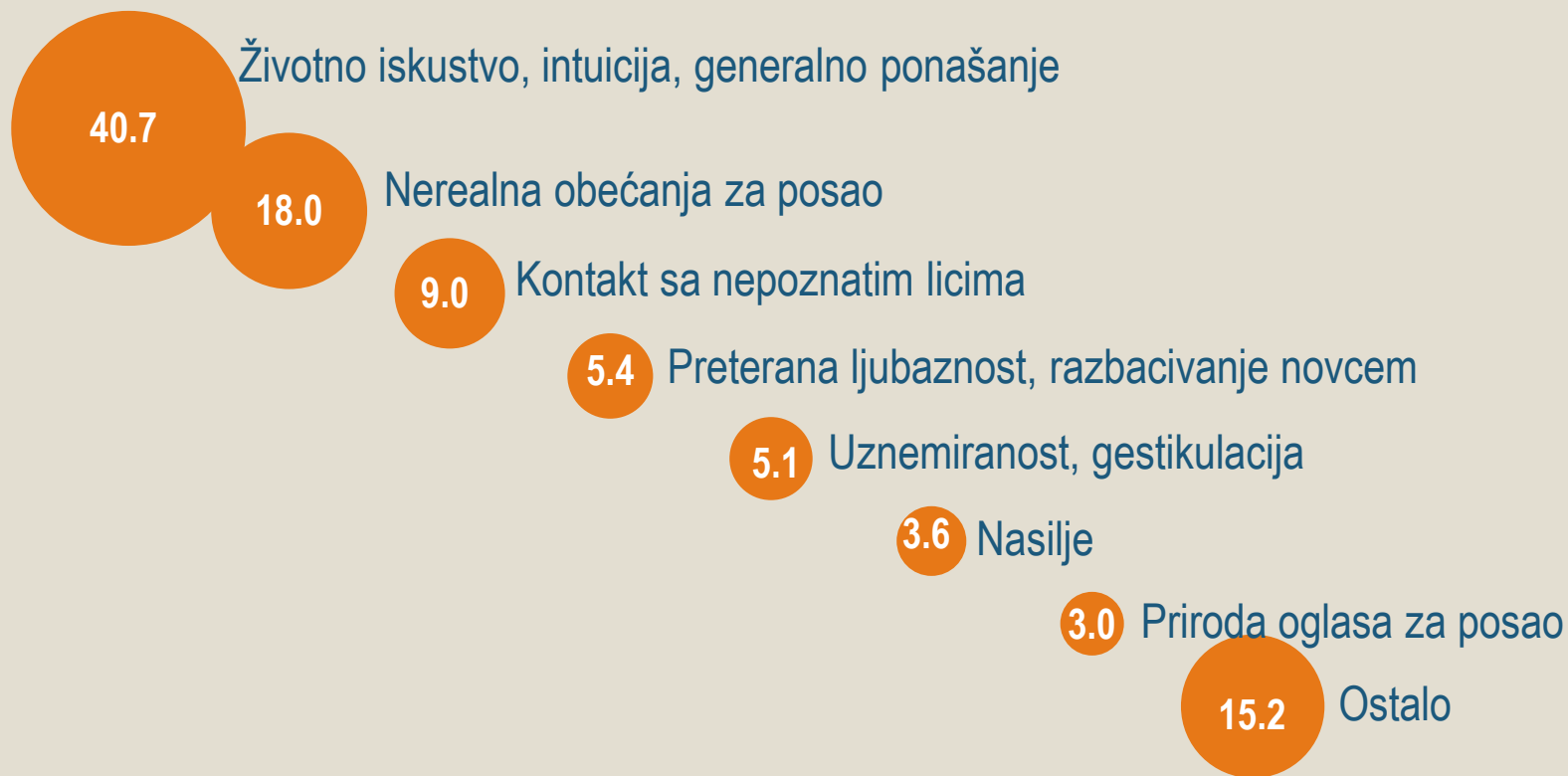


prostitucija
25.4%

trgovina decom
16.3%

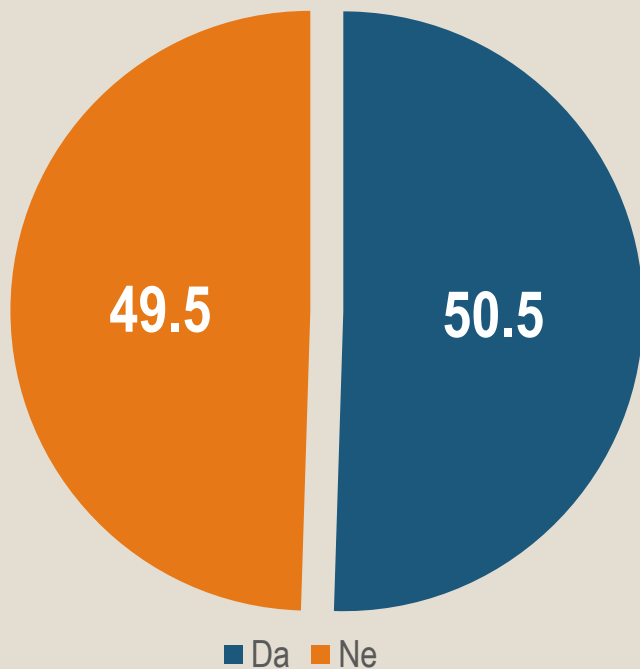


KAKO GRAĐANI PREPOZNAJU TRGOVINU LJUDIMA?

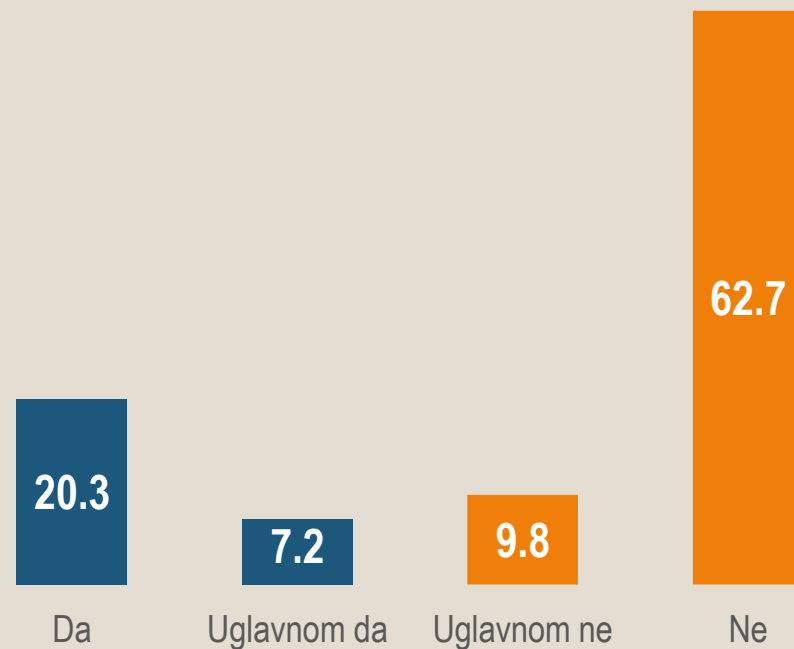


STAV PREMA ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA

Da li su žrtve delom odgovorne za svoj položaj?



Da li bi Vam smetalo da Vam zrtva trgovine ljudima bude komsija?



ŠTA MOGU GRAĐANI?



Šta mogu insitutcije?



1. U KOJOJ MERI SISTEM OBRAZOVANJA MOŽE DA OBEZBEDI **KVALITETNO OBRAZOVANJE** DECI U NEPOVOLJNOM POLOŽAJU ?
2. KAKVE SU **MOGUĆNOSTI ZA ZAPOŠLJAVANJE** GRAĐANA U NEPOVOLJNOM POLOŽAJU?
3. KAKO SISTEMI **PREPOZNAJU ŽRTVE** TRGOVINE LJUDIMA I GRAĐANE KOJI SU U RIZIKU DA POSTANU ŽRTVE TRGOVINE LJUDIMA?
4. KAKO FUNKCIONIŠE **KOORDINACIJA AKTERA** NA LOKALNOM NIVOU U KONTEKSTU SUPROTSTAVLJANJA TRGOVINI LJUDIMA

KVALITETNO OBRAZOVANJE



„Mislim da sad u ovo vreme obrazovanje jeste važno. Zato što ljudi koji nemaju posao i nemaju od čega da žive... ne možeš stalno od socijalnog da živiš i dečijeg. Treba da budu samostalni, a ne stalno nečiji teret, i moraju da imaju prvo školu da bi radili.“

„Meni bi značilo jedino to da me neko finansira da se školujem. A mislim da skoro niko ne bi mogao, i ove ustanove uglavnom i ne pomažu, .“

„Ja sam htela da idem u srednju školu, ali me je otac ispisao zato što se posvađao sa majkom. Meni niko nije ništa ni pitao.“

ZAPOŠLJAVANJE

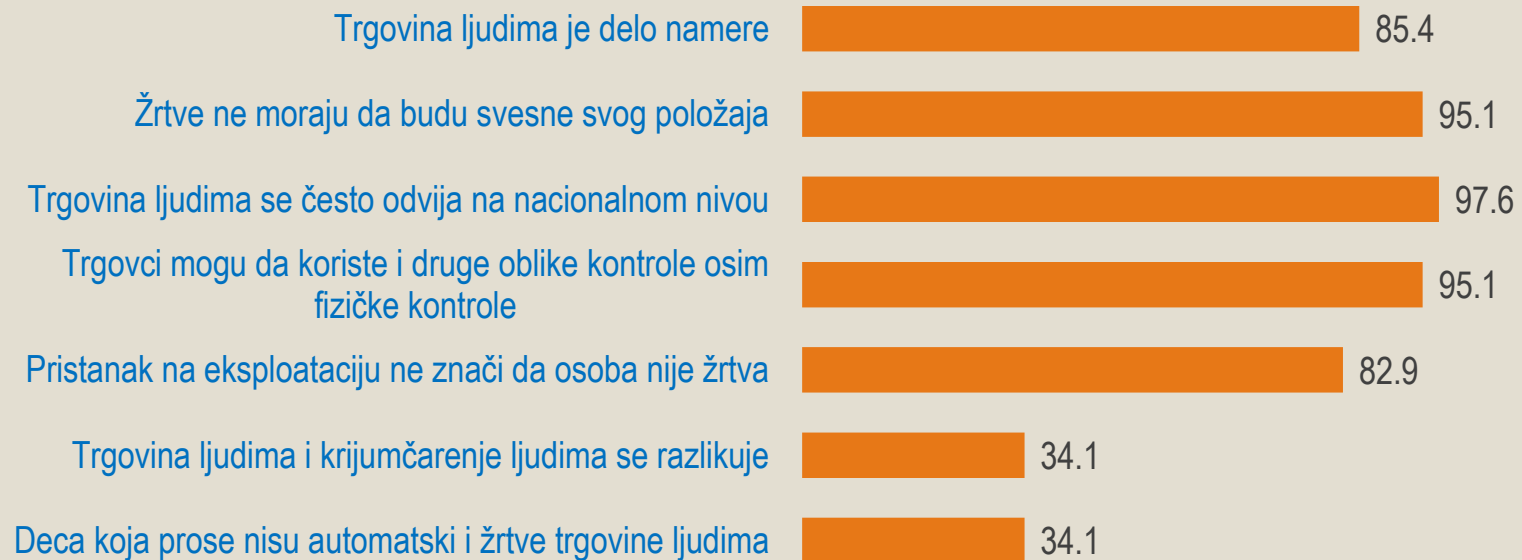


- Lokalno tržište rada nije razvijeno i ne nudi dovoljno mogućnosti za zapošljavanje građanima u nepovoljnom položaju, a praksa društveno odgovornog poslovanja u zajednicama u kojima smo sproveli istraživanje nije razvijena.
- Profesionalci iz Nacionalne službe za zapošljavanje, osim motivacionog treninga, nisu naveli nijedan vid podrške za hronično nezaposlene osobe u cilju izgradnje radnih navika i radnog iskustva.
- Programi Nacionalne službe za zapošljavanje su centralizovani i ne mogu se u većoj meri prilagoditi potrebama određene osobe koja traži zaposlenje.

PREPOZNAVANJE ŽRTAVA



Šta profesionalci u socijalnoj zaštiti znaju o trgovini ljudima



REAKTIVNOST SISTEMA



„Ja sam Slađana i imam 12 godina, idem u školu u trudim se da budem što bolja u školi. Stanujem sa babom, dedom i tetkom. Roditelji su mi se razveli, oca ne viđam, a sa mamom sam imala nekih problema. Kad sam bila baš mala, živela sam sa roditeljima ali se toga ne sećam. Mama nekad dođe, bude 5-6 dana, pa pobegne, vrati se drugom čoveku, pa sve tako. Mene je jednom odvela tamo - i ona i njen muž su me terali da prosim, da ustajem u 5 i prodajem stvari na pijaci. A onda su hteli da me udaju u inostranstvu. Kad sam videla da nešto rade oko mog pasoša, ja sam pobegla i otišla kod tetke. Kad sam pobegla, majka je otišla do moje škole da me vrati, onda je škola zvala centar, i oni nisu hteli da me vrati. Kada sam otišla kod tetke, ja sam se javila razrednoj i ona mi je rekla da su me tražili i da dođem u školu. Ja sam sutradan otišla u školu, pa smo došli u socijalno sa školom, popričali smo, pa smo otišli u SUP. Sada sam na sudu.“

DVA ASPEKTA KOORDINACIJE



- Koordinacija zaštite korisnika
 - Centar za socijalni rad (CSR)
 - ✦ Centar nema formalne nadležnosti da koordinira rad drugih institucija u zajednici
 - ✦ U zajednicama nisu razvijene socijalne usluge kojima bi centar mogao da koordinira
- ➔ Saradnja „od slučaja do slučaja“ i pre svega zasnovana na ličnom poznanstvu
- Koordinacija službi/razvoja resursa u zajednici
 - Svi akteri u zajednici – nedostaje mehanizam

ŠTA MOGU INSTITUCIJE?



PREGLED



- Izneti rezultati predstavljaju sliku situacije u tri zajednice u Srbiji, odnosno jednu moguću situaciju. Korisnost ovih nalaza za aktere iz nekih drugih sredina zavisi od sličnosti situacije u kojoj se nalaze. Međutim, uočili smo da se ove tri zajednice suočavaju sa zajedničkim problemima, i to:
 - nedovoljnom razvijenošću svesti građana o trgovini ljudima;
 - reaktivnošću sistema u odnosu na žrtve trgovine ljudima;
 - nedovoljno jasnim praksama saradnje institucija u lokalnim sredinama;
 - nedovoljnom razvijenošću mehanizama za uključivanje građana u nepovoljnom položaju, uključujući i žrtve trgovine ljudima;
 - nepostojanjem mehanizama u zajednicama koji bi omogućili razvoj novih odgovora na trgovinu ljudima;
 - profesionalci sa kojima smo razgovarali daju svoj maksimum.

PREPORUKE



1. Centri za socijalni rad, policija, škola, Nacionalna služba za zapošljavanje, tužilaštvo, sudovi, nevladine organizacije i lokalna samouprava, kao i sami građani ne mogu da se bore protiv trgovine ljudima *pojedinačno*. S druge strane, njihova zajednička i koordinisana akcija nije moguća u svakoj fazi procesa zbog različitih mandata i ciljnih grupa kojima se bave. Zato je bitno identifikovati koje institucije potencijalno mogu biti tzv. koordinatori aktivnosti u određenim fazama.

PREPORUKE



2. Kada je prevencija u pitanju, uloga lokalnih aktera je najvažnija. Kroz lokalne budžete lokalna samouprava može da podrži informativne kampanje namenjene opštoj populaciji, ali i one ciljane koje se odnose na informisanje višestruko ugroženih grupa, kao što su žene uzrasta od 20 do 30 godina, sa niskim obrazovanjem i bez zaposlenja, i devojčice romskog porekla koje su značajno više izložene faktorima rizika karakterističnim za trgovinu ljudima.
3. Nevladine organizacije takođe mogu biti bitan akter u informisanju javnosti i građana, koristeći ne samo tradicionalne kanale informisanja već i one neformalnije kao što su akcije „od vrata do vrata”, ulične manifestacije, ali i informisanje preko društvenih mreža. Isto tako, u većoj meri mogu da se uključe u pružanje socijalnih usluga.

PREPORUKE



4. Škola, ali i zdravstvene ustanove, mogu biti glavne tačke oslonca kada je u pitanju pokušaj regrutovanja dece u lanac trgovine ljudima. Promena ponašanja školaraca, izostanci iz škole, specifični zdravstveni problemi – mogu da ukažu na neku neregularnu delatnost i time pomognu da sistemi socijalne zaštite i pravosuđa blagovremeno reaguju.
5. Centri za socijalni rad su dragoceni saveznici u prevenciji kada su u pitanju lica koja su već u sistemu socijalne zaštite. Mnogi štićenici sistema višestruko su ranjivi i izloženi pojačanom riziku da postanu žrtve, te sistem može na vreme da primeti i adekvatno reaguje na pretnju.

PREPORUKE



6. Kao što je već rečeno, od centara za socijalni rad očekuje se da koordinišu akcije i prevencije, i zaštite, i integracije žrtava trgovine. Međutim, po svom mandatu i fokusu, centri za socijalni rad koordinativnu ulogu mogu da odigraju samo kada je u pitanju zaštita žrtava. Kada su jednom različiti sistemi identifikovali potencijalne žrtve, centri rade na njihovom zbrinjavanju. Integrativna funkcija je ipak na drugim akterima u društvu.

PREPORUKE



7. Kao što je već rečeno, od centara za socijalni rad očekuje se da koordinišu akcije i prevencije, i zaštite, i integracije žrtava trgovine. Međutim, po svom mandatu i fokusu, centri za socijalni rad koordinativnu ulogu mogu da odigraju samo kada je u pitanju zaštita žrtava. Kada su jednom različiti sistemi identifikovali potencijalne žrtve, centri rade na njihovom zbrinjavanju. Integrativna funkcija je ipak na drugim akterima u društvu.

PREPORUKE



8. Kako su resursi lokalnih zajednica ograničeni, aktivnosti se moraju prioritizovati. U kontekstu iznetih rezultata naš stav je da bi fokus akcije u borbi protiv trgovine ljudima trebalo da bude na razvoju mehanizama koji najviše odgovaraju potrebama te sredine – bilo u domenu prevencije, bilo zaštite, bilo integracije.
9. Nedovoljnu saradnju među sistemima i njihovu rasparčanost je važno razmotriti i kroz ograničeni efekat koji oni imaju, a on ukazuje na bespomoćnost sistema u rešavanju najkompleksnijih problema ljudi koji su se privremeno ili dugotrajno našli u bespomoćnoj situaciji.

PREPORUKE



10. Nalazi ukazuju da ne postoji ulaganje u povezivanje institucija na lokalnom nivou radi rešavanja nekog problema, a upravo je to aktivnost koja treba da se finansira bilo sa centralnog bilo sa lokalnog nivoa. Prilikom dodele projekata trebalo bi da se posebno vrednuju oni koji uključuju razne institucije u planiranje i sprovođenje aktivnosti, odnosno da se finansiraju projekti orijentisani na institucionalnu sinergiju i izgradnju zajedništva.



HVALA!

www.publicpolicy.rs